

Дідківська Г. В. – кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри кримінального права та кримінології Університету Державної фіскальної служби України

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗЛОЧИНІВ ПРОТИ ЛЮДСТВА

В сучасних умовах глобалізації суспільних відносин існування такого виду негативних явищ, як злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, потребує зосередження на законодавстві кожної з держав відповідно до кримінального та кримінального процесуального законодавства з урахуванням міжнародно-правової допомоги.

Першоджерелами щодо характеристики цих злочинів у міжнародному праві стали статути військових трибуналів: Нюрнберзький (1945 р.) [1], Токійський (1946 р.) [2], статути міжнародних кримінальних трибуналів по Югославії (1993 р.) [3], Руанді (1994 р.) [4] та Римський Статут Міжнародного кримінального суду (1998 р.) [5].

Злочини проти людства (*Crimes against humanity*) або злочини проти миру та безпеки людства, як вони визначені в Римському статуті Міжнародного кримінального суду, є «найбільш ненависними злочинами, тому що чинять серйозний та руйнівний вплив на людську гідність, принижують та спричиняють деградацію особистості». Такі протиправні дії є не ізольованими чи одиничними випадками, а частиною однієї урядової політики (хоча винні не повинні ідентифікувати себе з цією політикою) або масштабним звірством, яке уряд чи влада замовчують чи виправдовують. Вбивства, масове знищення людей, тортури, згвалтування, політичне, расове або релігійне переслідування та інші нелюдські акти поведінки досягають критичного рівня в злочинах проти людства, якщо вони є частиною широкомасштабної або систематичної практики. Отже, протиправні дії, що відобразились у масових злочинах проти суспільства, є злочинами, які є загрозою не лише для конкретної особи, а людської спільноти, доквілля, адже порушують правила людського співіснування. Тому такі злочини повинні каратися не лише законами певної країни, а й засуджуватися світовою спільнотою загалом.

Агресію, згідно з резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1974 р., визначено як застосування збройної сили державою проти суверенітету, територіальної недоторканості або політичної незалежності іншої держави, або будь-яким іншим способом, несумісним зі Статутом ООН [6].

Термін «злочини проти людства» є загальнозживаним, проте він теоретично та практично не обґрунтований у межах законодавства України. Такий вид злочинів становить підвищену небезпеку для існування держав та міждержавних відносин загалом. Сучасний Кримінальний кодекс України трактує злочини проти людства, миру, безпеки та міжнародного правопорядку як особливо небезпечні злочини, що підривають основи міжнародних відносин і здатні знищити людство (зокрема агресивна війна, застосування зброї масового знищення, геноцид тощо) [7].

Для порівняння варто також пригадати інший термін – «злочини проти людяності». В українській мові його потрібно виділяти як окремий вид правопорушення, тому що слово «людяність» характеризує позитивні людські якості, які притаманні кожній людині, так само як доброта, скромність та порядність. Вони виявляються у прагненні допомогти, любові до ближнього, повазі до неї тощо. Слово «людство» має інше значення – це всі люди на Землі, тобто людська спільнота та її співіснування [8].

Вбачається, що сучасній кримінології потрібно звернути увагу на той факт, що міжнародні зобов'язання не завжди є стримувальними чинниками у поведінці політиків та лідерів країн щодо недопущення злочинів проти людства. Є чимало прикладів історії та сучасності, коли особисті амбіції керівництва чи політичної еліти держави перемагають суспільні обов'язки, свідомо чи несвідомо створюючи умови для розвитку негативних наслідків.

Список використаних джерел

1. The International Military Tribunal for Germany // [Electronic resource]. – Access mode: http://avalon.law.yale.edu/subject_menus/imt.asp. – Title from the screen.

2. Judgment International Military Tribunal for the Far East // [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ibiblio.org/hyperwar/PTO/IMTFE/index.html>– Title from the screen.

3. International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia // [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.icty.org/>. – Title from the screen.

4. International Criminal Tribunal for Rwanda // [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.unict.org/>. – Title from the screen.

5. Rome Statute of the International Criminal Court // [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.webcitation.org/66vwVRVSf>. – Title from the screen.

6. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН від 14 груд. 1974 р. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/aggression.shtml. – Назва з екрана.

7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 5 квіт. 2001 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2001.

8. Gazeta.ua від 7 берез. 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gazeta.ua/articles/chistota-movlennya/_akpravilno-zlochyn-proti-lyudyanosti-chiproti-lyudstva/546145. – Назва з екрана.

Дручек О. В. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри загальноправових та психологічних дисциплін факультету № 2 навчально-наукового інституту № 3 Національної академії внутрішніх справ

ПРОФІЛАКТИКА ОЗБРОЄНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ: ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

Аналіз стану протидії злочинності, здійснений Генеральною прокуратурою України [1], свідчить про низку негативних тенденцій, зокрема збільшення кількості тяжких та особливо тяжких злочинів з використанням зброї, а також одночасне зниження рівня їх розкриття.

За даними МВС України, нині населення володіє 1,2 млн зареєстрованих одиниць зброї. Кількість нелегальної зброї, за оцінкою експертів, становить близько 5 млн одиниць (до початку проведення антитерористичної операції (АТО) на Сході нашої країни цей показник становив близько 3,7–3,8 млн).